

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ" • ΠΟΛΙΤΙΚΗ & ΙΣΤΟΡΙΑ 13.

ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΕ ΓΚΡΑΤΣΙ

Η ΑΡΧΗ
ΤΟΥ
ΤΕΛΟΥΣ

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
ΚΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ρος του αρχείου εκείνου και πού, ασφαλώς, ήταν σπουδαιότερα και πιο πρόσφατα.

Ακόμα πιο παράξενο είναι το γεγονός ότι η Ιταλική Κυβέρνηση δεν θεώρησε ποτέ σκόπιμο να μου κάνει την παραμικρή νύξη για τα έγγραφα αυτά όταν, κατά τους μήνες που πέρασαν μεταξύ της δήθεν ανευρέσεώς τους και της έκρήξεως της Ιταλο-ελληνικής συρράξεως, προσπαθοῦσα με κάθε μέσο, με μία έπιμονή, ως μου έπιτραπεί να πώ, όχι συνήθη εκ μέρους ενός υπαλλήλου, να πείσω την Κυβέρνησή μου ότι η Έλλάδα τηρούσε πιστά απέναντί μας τις υποχρεώσεις της ως ουδετέρα δύναμη. Θά ήταν όχι μόνο φυσικό, αλλά και έπιβεβλημένο να μου τά ανακοινώσουν, αν μή τί άλλο, για να με πείσουν ότι και έγω και οι στρατιωτικοί μου συνεργάτες κάναμε λάθος. Αντίθετα, ούτε πριν ούτε μετά την έκρηξη του πολέμου, κανείς δεν μου μίλησε ποτέ για τα έγγραφα εκείνα, των οποίων δεν έλαβα γνώση παρά μόνο όταν δημοσιεύθηκαν από τον τύπο, τό καλοκαίρι του 1941. Και όταν, όπως θά δοῦμε, τόν Νοέμβριο του 1940, ο Ύπουργός των Έξωτερικῶν με διέταξε να απομακρυνθῶ από την Ρώμη, γιατί διέδιδε παντού στην πόλη ότι η συμπεριφορά μας κατά της Έλλάδας δεν είχε καμιά δικαιολογία και ότι αποτελοῦσε απλῶς μία άτιμία, θά ήταν φυσικό ο έντεταλμένος υπάλληλος να μου δώσει εκείνη τή διαταγή και να είχε επίσης έπιφορτισθεῖ να μου κλείσει τό στόμα, ρίχνοντάς μου κατά πρόσωπο τά έγγραφα εκείνα που ήταν τόσο ένοχοποιητικά για την Έλλάδα.

Είναι επίσης παράξενο τό ότι, κατά τις πολυάριθμες διαμαρτυρίες για δήθεν παραβιάσεις της ουδετερότητας εκ μέρους της Έλλάδος, που έγιναν κατά τούς μήνες εκείνους από τό Ιταλικό Ύπουργείο Έξωτερικῶν πρὸς τόν Πρεσβευτή της Έλλάδος στή Ρώμη, δεν έγινε παρά μία μόνο φορά νύξη, και μάλιστα έμμεση, στα έγγραφα αυτά, στις 3 Ίουλίου κατά την συνομιλία του κόμητος Τσιάνο και του κ. Πολίτη, στην όποία αναφέρονται τά έγγραφα υπ' αριθ. 87 και έπ. της ελληνικής Λευκής Βίβλου. Θά ήταν φυσικό στην περίπτωση εκείνη, αντί να προσάψει στον Έλληνα αντιπρόσωπο γεγονότα που, όπως θά δοῦμε, ήταν τελείως ασύστατα, ο Ύπουργός των Έξωτερικῶν να αναφερθεῖ με λεπτομέ-

ρειες στα έγγραφα εκείνα, αν ήταν πραγματικά αὐθεντικά και ίκανά να αποτελέσουν σαφή απόδειξη της "συμπαιγνίας" μεταξύ της Έλλάδος και των Δυνάμεων που εύρισκοντο τότε σέ πόλεμο μαζί μας. Αντίθετα ο Ύπουργός άρκέστηκε σέ μία άμυδρά νύξη σέ «γαλλικά έγγραφα που κατεσχέθησαν από τούς Γερμανούς» και όταν ο Πολίτης του ζήτησε να διευκρινίσει τί έννοοῦσε, άπήντησε ότι τά έγγραφα εκείνα ανέφέροντο στο παρελθόν και ότι έπομένως προτιμοῦσε να μήν κάνει χρήση. Θά άρκοῦσε αυτό τό γεγονός για να αποδειχθεῖ ότι τά έγγραφα είτε δεν υπήρχαν υπό την μορφή υπό την όποία έδημοσιεύθησαν άργότερα στην Γερμανία, είτε έθεωροῦντο ότι δεν είχαν την παραμικρή αποδεικτική άξία.

Ακόμα πιο παράξενο είναι τό γεγονός ότι, αν τόν Ίούνιο του 1940 τά έγγραφα αυτά υπήρχαν όπως έδημοσιεύθησαν ένα έτος άργότερα, η Γερμανία όχι μόνο δεν προέβη άμέσως σέ περιστάσεις πρὸς την Έλληνική Κυβέρνηση για την ύπαρξη συμφωνιῶν μεταξύ της Έλλάδος και των Δυνάμεων με τις όποιες η Ίδια, και όχι η Ίταλία, εύρίσκετο σέ πόλεμο, την στιγμή της συνάψεως των συμφωνιῶν αυτών, αλλά και δεν συμμετέσχε άμέσως στην έπίθεση μας κατά της Έλλάδος, όταν εξαπολύθηκε, αλλά έκαμε μάλιστα, από όσα είναι δυνατόν να κρίνει κανείς εύλογοφανῶς, ό,τι της ήταν δυνατόν για να την έμποδίσει. Είναι άναμφίβολο ότι, όπως η Ίταλική Κυβέρνηση δεν μου έκαμε ποτέ λόγο για την ύπαρξη των έγγράφων εκείνων, έτσι και η Γερμανική Κυβέρνηση δεν μίλησε ποτέ γι' αυτά στον Πρεσβευτή της στην Αθήνα, πρίγκιπα Erbach, ο όποιος, αν τά έγνώριζε, ασφαλώς θά μου είχε κάμει κάποια νύξη κατά τις τόσο συχνές επαφές που είχε μαζί μου. Ο πρίγκιπας Erbach πολλές φορές, πριν και μετά την 10 Ίουνίου μου εξέφρασε τά παράπονά του γιατί ο ελληνικός τύπος έδειχνε, κατά την γνώμη του, προτίμηση στο γαλλο-άγγλικά ανακοινθέντα παρά στα γερμανικά που άφορούσαν την μεταφορά Πολωνών προσφύγων από την Έλλάδα στην Γαλλία καθώς και άλλα σημεία για τά όποια θά έπιθυμοῦσε η Έλλάδα να τηρήσει μία έννοικότερη στάση για την χώρα του. Όχι μόνο δεν μου έκαμε ποτέ καμιά νύξη για την ύπαρξη των δήθεν έγγράφων της Char-